

Lokale historici meer dan alleen 'waterdragers'

door Haro Hielkema

TROUW 17-10-1984

Het moeten er zeker zeshonderd zijn: historische verenigingen, heemkundige kringen, archeologische werkgroepen, oudheidkundige genootschappen. Een leger van liefhebbers op zoek naar de plaatselijke en regionale geschiedenis.

De houding van de professionele historicus tegenover deze amateur-speurneuzen is wisselend. Vaak krijgen de vrijwilligers het verwijt dat hun studie eenzijdig is, dat hun methode van onderzoek wetenschappelijk niet deugt of dat ze 'het grote verband' niet zien. Er zijn vakhistorici die de amateur-vorser slechts ziet als 'waterdrager' voor de wetenschapper. Hij mag ruwe gegevens op plaatselijk of regionaal niveau verzamelen, maar de verwerking en interpretatie ervan dient hij aan de 'beroeps' over te laten.

De Wageningse hoogleraar prof. dr. A. M. van der Woude verklaarde een aantal jaren geleden eens dat voor een amateur-historicus 'wijze zelfbeperking' zo ongeveer het hoogste ideaal zou moeten zijn. „Ik sla zijn kans om in de lijn van het sociaal-wetenschappelijke historische onderzoek waardevolle eindprodukten te leveren nu reeds niet hoog aan en in de toekomst steeds lager”, aldus Van der Woude.

Maar er zijn ook voorbeelden dat aan de plaatselijke snuffelaars (om ze zo oneerbiedig te noemen) meer waarde wordt toegemeten dan die van waterdragers. De Utrechtse hoogleraar in

de interregionale geschiedenis, prof. dr. W. Jappe Alberts, zei bijna vijftien jaar geleden al dat het „wetenschappelijke karakter van historische geschriften niet bepaald wordt door de professionele status van de auteur, maar door de kwaliteit van zijn werk”.

In landen om ons heen is de afstand tussen professionele en amateur-historici veel geringer en staat de lokale en regionale geschiedschrijving in veel hoger aanzien bij de wetenschappers dan hier. In België doen vakhistorici bijvoorbeeld veel moeite om vrijwilligers te interesseren en te ondersteunen. En in Duitsland bestaat er nauw contact tussen universiteiten en historische verenigingen.

Wisselwerking

Het symposium dat de Culturele raad van Noord-Holland en de historische werkgroep *Haarlem* zaterdag organiseren, kan mogelijk ook in Nederland voor een betere wisselwerking zorgen. Op deze 'Historische dag' wordt aandacht besteed aan onderwerpen als mondelinge geschiedenis, archeologie, bedrijfsmonumenten en de film als historische bron. De bijeenkomst zou het begin kunnen zijn van een landelijk samenwerkingsverband van historische verenigingen.

„Iedere lokale of regionale werkgroep probeert op haar manier weer het wiel uit te vinden en rommelt vaak maar wat aan. Men is met zijn eigen omgeving bezig en heeft weinig tijd om z'n oogkleppen af te leggen en te zien wat er elders gebeurt. Dat is ook het verwijt van de weten-

Lokale amateur-historici worden door de wetenschap nog vaak met argwaan bekeken, blijkt uit de illustratie op de uitnodiging voor het symposium.

schappers", zegt Bert Sliggers, voorzitter van de werkgroep Haerlem.

Zijn organisatie, tien jaar geleden gevormd binnen de meer als gezelligheidsclub opererende *Vereeniging Haerlem*, speelt een belangrijke rol in het onderzoek naar de lokale geschiedenis. Ontdekt door de educatieve afdeling van het Frans Halsmuseum wordt de werkgroep ingezet bij de voorbereiding van tentoonstellingen: archiefwerk, stukken schrijven en bronnenonderzoek. En inmiddels hebben de amateur-historici een studie afgerond naar het fenomeen van de *eerste steen* in Haarlem. Vijfhonderd stuks zijn er in de gevels gevonden en geregistreerd: een uniek onderzoek, gewoon omdat het nog nergens anders is gedaan.

Databank

Dit onderzoek is maar één van de 1300 onderwerpen, waarmee de historische verenigingen in ons land zich bezighouden of hebben gehouden. Bert Sliggers hoopt dat er nog eens een soort databank komt, waarin informatie over al die activiteiten wordt samengebracht. Misschien ligt daar een taak voor de Vrije Leergangen van de Vrije Universiteit.

Docent dr. Anne Doedens, zaterdag een van de inleiders, heeft in elk geval al grootse plannen. Hij hecht veel waarde aan het werk van amateur-historici. „Laat er op de wetenschappelijke

merites wat aan te merken zijn, daarom mag je die historische interesse niet kapot maken. Voor de plaatselijke verenigingen verstopt de wetenschapper zich nog veel te veel in die ivoren toren.”

Doedens wil graag proberen de kloof tussen de lokale geschiedbeoefenaren en de academische historici te verkleinen. Om het goede voorbeeld te geven heeft hij alle historische verenigingen benaderd voor een onderzoek over de aanleg van het Nederlandse spoorwegennet. Vanuit de Vrije Leergangen biedt Doedens steun, tips en desgewenst adviezen aan. Hij belooft dat alle lokale onderzoeksresultaten gepubliceerd zullen worden. In 1986 zou het totaalbeeld kunnen worden uitgebracht, meent Doedens.

Als het gezamenlijke project een succes wordt, liggen er al weer nieuwe ideeën voor lokaal onderzoek klaar zoals studies naar vestingwerken, parkarchitectuur, verveningen en de beurtvaart.

„Niet iedereen kan een *Montaillou* schrijven”, aldus Doedens. „Maar samen kunnen we wellicht het materiaal bijeenbrengen om de basis voor meer van dit soort boeken te leggen”.

Het symposium 'Lokaal en regionaal historisch onderzoek: traditioneel of origineel' begint zaterdag om 10 uur in de Beyneshal op het Stationsplein in Haarlem.